Omistajanvaihdoksessa aika on suhteellista

15.12.2020

Eläkkeelle jäävän yrittäjän on joko löydettävä yritykselle uusi omistaja tai lopetettava liiketoiminta. Suomessa arvioidaan lähivuosina yli kahden tuhannen yrityksen vuosittain lopettavan toimintansa eläköitymisen vuoksi.

Miksi yrityksille ei etsitä jatkajaa? Usein kyse on henkilöityneestä liiketoiminnasta, jota uuden yrittäjän olisi käytännössä mahdoton ottaa haltuun. Joskus yritystoiminta on yrittäjän ikääntyessä heikentynyt kehityspanosten puutteessa. Jälkimmäisiin tapauksiin on usein mahdollista vaikuttaa oikea-aikaisella ja osuvalla omistajanvaihdokseen valmistautumisella. Kun suunnitelmat ovat selvät, on yrittäjänkin mielekkäämpää kehittää yritystä aktiivisesti aina luopumiseen asti. Jotain myytävääkin jää, kun omistajanvaihdokseen suhtaudutaan luonnollisena osana yrityksen elinkaarta.

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on pitkään tutkittu pk-yritysten omistajanvaihdoksia. Viimeisimmässä tutkimuksessa analysoitiin omistajanvaihdoksen ajallisen läheisyyden vaikutusta yrittäjien näkemyksiin omistajanvaihdoksen haasteista.

Tutkimuksen aineisto on kerätty suomalaisilta 55 vuotta täyttäneiltä yrittäjiltä. Vastaajat jaettiin ryhmiin sen mukaan, miten kaukana he arvioivat omistajanvaihdoksen olevan omalla kohdallaan. Ryhmien näkemykset erosivat selvästi toistaan omistajanvaihdoksen valmistautumisvaiheen ja omistajanvaihdoksen jälkeisen ajan haasteiden osalta.

Omistajanvaihdoksen ajankohdalla on vaikutusta haasteiden kokemiseen

Mitä lähempänä omistajanvaihdoksen ajankohta on, sitä suuremmilta vaikuttavat omistajanvaihdokseen valmistautumisvaiheeseen liittyvät haasteet. Yrittäjät ennakoivat ongelmia esimerkiksi ostajan/jatkajan löytämisen, arvonmäärityksen ja omistajanvaihdoksen rahoituksen kanssa.

Toisaalta, jos omistajanvaihdos on toteutumassa lähimmän kahden vuoden aikana, omistajanvaihdoksen jälkeisen ajan ei odoteta tuottavan ongelmia. Omistajanvaihdoksen jälkeiseen aikaan liittyviä haasteita ovat tiedon siirto uudelle omistajalle sekä yritystoiminnasta luopumisen henkinen vaikeus. Voikin olla, että omistajanvaihdoksen vähitellen lähestyessä yrittäjä on jo ehtinyt henkisesti valmistautua, eikä näin ollen epäile sopeutumiskykyään.

Tulosten perusteella omistajanvaihdosten edistämistyössä on hyvä huomioida suunnitellun omistajanvaihdoksen ajallinen läheisyys. Henkinen valmistautuminen yrityksen myymiseen tai luovuttamiseen seuraavalle sukupolvelle on syytä aloittaa ajoissa. Omistajanvaihdoksen ollessa akuutissa valmistautumisvaiheessa taas on tärkeää olla tarjolla käytännön apua ja neuvoja esimerkiksi

omistajanvaihdosneuvotteluihin ja rahoitukseen liittyvissä kysymyksissä.

Anmari Viljamaa
YliopettajaSeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri**Sanna Joensuu-Salo**
Yliopettaja
SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Jutta Mäkipelkola
Asiantuntija, TKISeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri**Elina Varamäki**
Vararehtori
SeAMK